

NL-109

November-2013

B.A. (Sem.-V)

CORE - 303 : Gujarati

(Sahitya Vivechana Siddhanta)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. લલિતકલાની વિભાવના દર્શાવીને લલિતકલાનાં મુખ્ય પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત વર્ણવો. 14
અથવા
સાહિત્યકલાની વ્યાખ્યાઓ દર્શાવીને સાહિત્યકલાના મુખ્ય પ્રકારો વર્ણવો.
2. કોઈપણ બે સાહિત્યિક વિચારધારા વિશે મુદ્દાસર નોંધ લખો : 14
(ક) સાહિત્યમાં રસસિદ્ધાંત
(ખ) આનંદવર્ધનનો ધ્વનિવિચાર
(ગ) કુંતકનો વકોકિતવિચાર
(ઘ) ક્ષેમેન્દ્રનો ઔચિત્યસિદ્ધાંત
3. કોઈપણ બે સાહિત્યિક વિચારધારા વિશે વિવરણાત્મક નોંધ લખો : 14
(ક) સૌષ્ઠવપ્રિય - પ્રશિષ્ટ સાહિત્ય
(ખ) કૌતુકરાગી સાહિત્ય
(ગ) વાસ્તવદર્શી સાહિત્ય
(ઘ) આધુનિક સાહિત્ય
4. કાવ્ય એટલે શું ? સંસ્કૃત અને પશ્ચિમની કાવ્યની વ્યાખ્યાઓને આધારે કાવ્યનાં આવશ્યક તત્ત્વોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
કાવ્યનાં મુખ્ય પ્રયોજનોની ચર્ચા કરીને તેમાં સર્વોચ્ચ પ્રયોજન કયું છે, તેની સમીક્ષા કરો.
5. પ્રશ્નોમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે યોગ્ય ઉત્તર આપો : 14
(ક) નીચેનાં પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ઉત્તર આપો :
(1) કલા એટલે – ‘સત્યમ્, શિવમ્, સુંદરમ્ની સૃષ્ટિ’ – આ કોનું મંતવ્ય છે ?
(a) ભામહ (b) ભર્તૃહરિ
(c) રવીન્દ્રનાથ ટાગોર (d) સુરેશ જોષી
(2) “ધ્વનિ: કાવ્યસ્ય: આત્મા” – આ સૂત્ર કોણે આપ્યું છે ?
(a) જગન્નાથ (b) કુંતક
(c) ભામહ (d) આચાર્ય આનંદવર્ધન

- (3) પ્રશિષ્ટ અથવા સૌષ્ઠવપ્રિય શબ્દ કયા અંગ્રેજી શબ્દનો સમાનાર્થી શબ્દ છે ?
 (a) રોમેન્ટિક (b) મેચ્યોરિટી
 (c) ક્લાસિકલ (d) ક્લાસ
- (4) 'કવિતા એટલે ઉત્તમ શબ્દોની ઉત્તમ ક્રમમાં રજૂઆત.' – આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે ?
 (a) શેક્સપીયર (b) ડ્રાયડન
 (c) કોલરિજ (d) વર્ડ્ઝવર્થ
- (ખ) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો :
- (1) 'કલા એટલે સામાજિક ચેતનાની ભેટ' આ મતના પ્રણેતા _____ છે.
 (એરિસ્ટોટલ, લીઓ ટોલ્સ્ટોય, કાર્લ માર્ક્સ)
- (2) ભરત મુનિના નાટક વિષયક ગ્રંથનું નામ _____ છે.
 (અભિનયશાસ્ત્ર, નાટ્યશાસ્ત્ર, કાવ્યશાસ્ત્ર)
- (3) જોસેફ મેકવાનની 'આંગણિયાત' નવલકથામાં _____ સમાજની કથા છે.
 (શોષિત, બહુજન, દલિત)
- (4) કાવ્યનો આનંદ _____ સમાન આનંદ છે.
 (પ્રિયમિલન, ભૌતિક સુખપ્રાપ્તિ, બ્રહ્માનંદ સહોદર)
- (ગ) 'ક' જોડકાંના 'ખ' જોડકાંમાં યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને જોડકાં જોડો :
ક	ખ
- (1) જગન્નાથ (A) રીતિ સિદ્ધાંત
 (2) આચાર્ય વમન (B) વિચારપ્રધાન કવિતા ઉત્તમ છે.
 (3) શેક્સપીયર (C) રમણીયાર્થ પ્રતિપાદક: શબ્દ કાવ્યમ્
 (4) બળવન્તરાય ઠાકોર (D) કવિતા કલ્પનાની સૃષ્ટિ છે.
- (ઘ) નીચેનું વિધાન ખરું છે કે ખોટું તે જણાવો – ✓ અથવા × ની નિશાની કરો :
- (1) શિખરિણી, મન્દાકાન્તા, પૃથ્વી, હરિણી – પ્રત્યેક 17 અક્ષરના સંસ્કૃત છંદો છે.
 (2) આધુનિક સાહિત્ય માનવજીવનને હેતુવિહીન અને અર્થશૂન્ય માનતું નથી.